Tramvaiul

de Sergiu Someşan din volumul « Numărul fiarei », editura Vremea, 2004
email
sergiu_somesan @yahoo.com

Era o dimineaţă frumoasă de mai, aşa că în sinea mea îmi explicam de ce eram aşa de distrat şi mai ales de ce mă simţeam atât de bine. Am cumpărat ziarele ca de obicei, le-am frunzărit câteva clipe cu un ochi distrat – gest devenit de multă vreme automatism –, apoi, tot ca de obicei, am aşteptat ca semaforul, aflat undeva la câteva sute de metri depărtare, să întrerupă fluxul aproape continuu de maşini şi să-mi permită să trec până la insula de beton din mijlocul pieţei. Pe vremuri, când toate mergeau mai bine şi fabricile oraşului duduiau din plin, municipalitatea hotărâse să construiască o linie de tramvai între cele două mari cartiere muncitoreşti. Insula mea de beton urma să devină una dintre principalele staţii. Cum între timp fabricile dăduseră faliment una după alta, tramvaiul, ca şi multe alte proiecte, a fost abandonat. A rămas ca amintire mica insulă de beton, loc de popas pentru cei care, ca şi mine, erau prea comozi ca să mai facă aproape un kilometru până la prima trecere de pietoni. Normal că nu este indicat să citeşti ziarul pe stradă, cel puţin nu pe o stradă atât de aglomerată. Dar de-a lungul anilor se formează mici obişnuinţe, automatisme pe care apoi cu greu le poţi controla. De pildă, eram obişnuit ca, după ce cumpăram ziarele, să îl frunzăresc pe primul, să arunc apoi o privire spre stradă, să apreciez subconştient cât mai este până ce semaforul va jugula fluxul de maşini şi să încep să citesc. Aproape instinctiv, după ce zgomotul maşinilor se diminua suficient, aruncam o privire fugară peste ochelari, mă convingeam că miracolul roşu al semaforului se produsese din nou, întorceam pagina ziarului la rubrica faptului divers şi mă angajam în traversare. Nu, nu era un act nesăbuit de curaj – ci doar obişnuinţă şi eficientizarea timpului petrecut pe stradă.

La fel am procedat şi acum: m-am oprit ca în fiecare zi pe refugiu, am mai terminat un articol – tot despre terorişti, cred –, apoi am început, în timp ce treceam la următorul, să îmi ascut simţurile pentru a percepe acel ceva care îmi indica faptul că şi celălalt semafor îşi făcuse datoria. Foşnetul maşinilor devenise aproape mătăsos, am ridicat ochii, am văzut că circulaţia se oprise (din principiu, nu mă interesau maşinile oprite) – şi am dat să trec. Ceva – un simţ al primejdiei de mult atrofiat –

m-a făcut să mă opresc. Am ridicat mai atent ochii de pe ziar: nu trecea nici o maşină. Şi totuşi semnalul de alarmă din mine insista să-şi facă simţită prezenţa. Am baleiat iar strada – ceva mai atent, de data asta – şi abia atunci am descoperit motivul: dintr-o maşină parcată la câţiva metri de mine, două perechi de ochi mă priveau cu lăcomie. Când am văzut scris pe ea cu litere albastre „POLICE“ mi-am dat seama de pricina curiozităţii ocupanţilor.

Ei da, bine că i-am văzut la timp, mi-am spus şi am pregătit ziarul pentru o lectură temeinică. Ba, mai mult, pentru a nu părea cu nici un chip un pieton dornic de traversare, am mai făcut doi paşi şi m-am rezemat temeinic de un stâlp. Se vede treaba că între timp în maşina poliţiştilor au avut loc ceva discuţii, pentru că într-un târziu unul dintre ei s-a dat jos şi s-a apropiat de mine:

— Bună ziua, spuse el politicos. Actele la control!

— Bună ziua, am răspuns eu la fel de politicos, în timp ce îmi împătuream tacticos ziarul. Pentru ce motiv, dacă nu sunt indiscret? Din câte ştiu eu, actele sunt cerute atunci când este încălcată legea. Eu ce am făcut?

— Aţi traversat şoseaua printr-un loc nepermis, spuse hotărât omul legii.

— Zău? m-am mirat eu, mai teatral decât ar fi fost necesar. M-ai văzut dumneata traversând?

Mă bazam pe faptul că atunci când aruncasem privirea de control de lângă chioşcul de ziare nu văzusem nici o maşină staţionată.

— E drept, admise în silă poliţistul, nu v-am văzut, dar, atunci, cum aţi ajuns aici?

— Credeţi-mă, am răspuns eu cât de serios am putut, asta este problema mea şi, atâta vreme cât nu am încălcat nici o lege, nu am de gând să răspund la nici un fel de întrebări. Bună ziua! am încheiat eu, tăindu-i încercarea de a mai spune ceva, şi m-am întors cu spatele la el, continuându-mi lectura ziarului.

A dat să se întoarcă la maşină, dar, scărpinându-se încurcat, a insistat:

— Cu o singură întrebare aş dori să vă mai deranjez, dacă se poate…

Mi-am compus o figură ocupată, de om deranjat din cititul presei la el acasă, în fotoliul din sufragerie, şi l-am îndemnat agasat, cu un gest scurt:

— Spuneţi…

— Totuşi, ce faceţi aici?

Am privit uimit la el:

— Nu se vede?

A ridicat din umeri încurcat:

— Iertaţi-mă… nu se vede.

I-am arătat stâlpul de care mă sprijinisem ca să-mi citesc ziarul.

O tablă veche, ruginită şi mâncată de timp anunţa că în curând urma să se inaugureze prima staţie a tramvaiului 101.

— Aştept tramvaiul, am spus eu cât de liniştit am putut.

— Aha, a spus poliţistul strângând din fălci şi s-a îndreptat ţeapăn spre maşină.

În timp ce el păşea spre maşină, eu m-am întors la lectura ziarului şi nu mi-am dat seama că s-a urcat în ea decât după portiera trântită cu năduf. La un moment dat, colegul lui a ieşit, a traversat şi a plecat, aducând după un timp sandvişuri şi cola. Din câte se vedea, aşteptarea avea să fie lungă – aşa că am trecut la pagina literară a ziarului. Abia după ce am citit nuvela interminabilă şi cele câteva poezii, mi-am dat seama cât de cald se făcuse. Cei doi poliţişti din maşină mâncaseră, băuseră şi, cu aerul condiţionat pornit, erau în stare să aştepte oricât. După câte se părea, îmi voiau capul cu orice preţ. Am dedus asta când am văzut cum, la numai câteva zeci de metri în faţa lor, o mulţime de pietoni traversau nestingheriţi şoseaua. Am început să citesc rubrica de mică publicitate, dar, cum nu voiam să vând sau să cumpăr nimic, m-am plictisit imediat. Am privit iar spre cei doi poliţişti, care mă priveau cu ochi strălucitori, şi mi-a venit o idee.

M-am întors cu spatele, am scos telefonul şi am sunat la poliţie:

— Alo! Poliţia? Sunt un cetăţean onest, care vede cum doi poliţişti au parcat maşina în mijlocul Pieţei Revoluţiei şi beau votcă sub privirile pline de revoltă ale opiniei publice.

Ce-i drept, adevărul fusese puţin îmbunătăţit în relatarea mea: sticlele de cola numai cu multă îngăduinţă puteau trece drept sticle de votcă, iar singurul reprezentant al opiniei publice care îi privea cu revoltă eram eu. Restul opiniei publice traversa şoseaua într-o veselie, total nepăsătoare la necazul meu.

Deşi puerilă, stratagema mea a dat roade: în numai câteva minute, o maşină a poliţiei, ceva mai elegantă decât prima, semn că erau ceva şefi în ea, a oprit lângă cea de dinainte.

Ei bine, m-am convins că poliţiştii sunt tot poliţişti, indiferent de gradul pe care îl au: îl loc să îi trimită undeva în patrulare pe cei care mă supravegheau pe mine, l-au trimis iar pe unul dintre ei după sandvişuri şi sucuri şi s-au pus cu toţii pe aşteptat.

Îmi venea să mă dau bătut: în fond amenda, din câte ştiam eu, abia dacă făcea cât ziarele mele pe o săptămână. Şi totuşi, gustul amar al înfrângerii nu îmi era pe plac. Trebuia să găsesc ceva, şi încă de urgenţă, altfel setea şi căldura mă vor face în curând să cedez.

Un timp, nu mi-a venit nimic în minte, apoi am văzut un elicopter zburând undeva sus, pe albastrul imaculat al cerului. Şi mi-am adus aminte de reportajul de la un incendiu, când elicopterul televiziunii ajunsese acolo înaintea maşinii pompierilor. Am căutat în ziare numărul postului local de televiziune. Asta era: „Dacă se întâmplă ceva, sunaţi-ne întâi pe noi! Telespectatorii au dreptul să ştie".

Am sunat şi mi-am compus o voce cât mai gravă:

— Alo, televiziunea? Vreau să vă aduc la cunoştinţă un caz grav şi flagrant de încălcare a drepturilor cetăţeneşti. Poliţia a încolţit un cetăţean pe refugiul de pietoni din Piaţa Revoluţiei şi acum aşteaptă să treacă strada pentru a-l amenda. Încă o dovadă că poliţia, în loc să prevină încălcarea legii, se mulţumeşte să stea la pândă şi să…

Am auzit clar cum telefonul s-a trântit în furcă – şi nu a durat mai mult de cinci minute până când elicopterul a început să filmeze deasupra mea. O scară de frânghie s-a desfăşurat din aparat şi un reporter cu un microfon a început să coboare pe ea. De sus, din elicopter, cameramanul filma atent totul:

— Pentru ce protestaţi aici? a strigat reporterul, încercând să acopere zgomotul elicelor.

Am privit spre maşinile poliţiei: portierele se deschiseseră şi eram ascultaţi atent.

— Nu protestez pentru nimic, am strigat cât am putut de tare. Aştept tramvaiul…

Reporterului i-a trecut o sclipire maliţioasă prin ochi şi a privit spre maşinile poliţiei.

— Stimaţi telespectatori, după cum ştiţi, de ani buni de zile municipalitatea ne promite la fiecare alegeri o linie de tramvai care să traverseze oraşul şi să fluidizeze astfel circulaţia prin centru. Ba, ca să ne arunce praf în ochi, a construit deja staţiile şi a pus indicatoarele. Un cetăţean, revoltat de această perpetuă minciună, s-a hotărât în sfârşit să protesteze. S-a instalat aici, în staţia principală a oraşului, hotărât să aştepte până ce protestul său va fi auzit de cine trebuie şi se vor lua măsurile necesare. Ca de obicei, astfel de manifestaţii sunt atent supravegheate de poliţie. Din câte am înţeles, datorită caracterului special al acestui protest, comandantul adjunct al poliţiei în persoană veghează ca nici o încălcare a legii să nu aibă loc…

L-am lăsat să-şi termine reportajul. Cred că venise cu textul pregătit de la redacţie, aşa că orice încercare de a-l întrerupe era sortită eşecului. Când a terminat, i-am făcut semn să se apropie. A gesticulat spre pilot, şi acesta l-a lăsat uşurel chiar lângă mine. Am pus mâna pe microfon ca să-l acopăr şi i-am spus:

— Ascultă… Nu mă puteţi lua de aici? Plătesc oricât.

A zâmbit uşor şi a fost rândul lui să acopere microfonul:

— Îmi pare rău, dar chiar nu ne putem lipsi de principalul subiect al zilei. Uite, am vorbit cu directorul postului… Rezistă pe poziţii cât poţi de mult, şi o să-ţi plătim noi amenda, dacă va mai fi vreuna, după atâta mediatizare.

Mi-a sărit muştarul:

— Ascultă, mi-e cald, mi-e sete, mi-e foame, nu ştiu cât am să rezist aici ca să vă iasă vouă reportajul…

A început să urce pe scara mobilă:

— Nu pentru reportajul nostru vă aflaţi dumneavoastră aici. Ci pentru principii. Aşa că rezistaţi, o să vă ajutăm.

Şi-a recuperat microfonul şi în timp ce se înălţa îşi informa telespectatorii:

— Ca întotdeauna, postul nostru de televiziune îi ajută pe cetăţenii care, pentru un motiv sau altul, se hotărăsc să protesteze, să iasă din anonimat pentru o cauză comună…

Între timp, transmisia în direct se pare că fusese urmărită de destul de multă lume, pentru că în jurul nostru, pe trotuare, începuse să se adune lume, astfel încât, atunci când elicopterul a coborât din nou ca să-mi aducă apă minerală, sandvişuri şi o umbrelă, gestul a fost îndelung aplaudat de cei din jur.

În sacoşa cu alimente am găsit şi o pancartă pliată şi un bileţel pe care scria: „Poate că ar fi bine să afişaţi asta. Protestul ar părea astfel mai coerent. Dacă rezistaţi până la ora 18, vom încerca să trimitem o ambulanţă. Simulaţi un leşin sau o stare de slăbiciune, pentru a motiva o intervenţie“.

Biletul nu era semnat, dar recunoşteam aici mâna reporterului care, din lipsă de subiecte, văd că şi le născocea singur foarte bine.

Am desfăcut cu grijă pancarta şi am prins-o în două sârme sub tabla care anunţa inaugurarea tramvaiului. Pe ea scria cu litere mari, roşii: „VREM TRAMVAI, AŞA CUM AŢI PROMIS!“ – şi nu a mirat pe nimeni faptul că o afişam abia acum. Dimpotrivă, am fost aplaudat iar îndelung şi ici-colo s-au auzit voci răzleţe scandând:

— Vrem tramvai, vrem tramvai!…

Cum era abia trecut de ora prânzului şi aşteptarea părea să se prelungească, m-am aşezat mai comod în umbra iluzorie a umbrelei şi am început să mănânc.

În huruitul tot mai insistent al elicopterului, mulţimea de pe margini a început să devină din ce in ce mai numeroasă. Nu auzeam ce naiba transmite aiuritul de reporter, dar se pare că găsise motive suficiente ca să scoată din casă o mulţime imensă de oameni.

Eram convins de multă vreme că mulţimea, mai ales dacă este formată dintr-un număr de oameni suficient de mare, este ca un animal de curând îmblânzit şi care nu ştii niciodată cum reacţionează. Din când în când, sub impulsul unei porniri de moment, peste zgomotul circulaţiei se făcea auzit ca un tumult glasul mulţimii care scanda:

— Vrem tramvai, vrem tramvai!…

Sunetul părea că se naşte din mulţimea de oameni din jur, dar apoi vălurea ca talazurile mării şi după ce se izbea de clădirile din jur se întorcea spre cei care îl produseseră – amplificat şi amplificându-le pofta de a zbiera. Pe deasupra, elicopterul îşi purta echipa, care filma într-o veselie. Parcă vedeam figura încântată a reporterului comentând tălăzuirea mulţimii de sub el.

La un moment dat, nu ştiu cine a avut ideea să aducă megafoane – şi atunci zgomotul a devenit într-adevăr de nesuportat. De pe refugiul meu vedeam feţe aprinse, înfierbântate – feţe ale unor oameni care, nepăsători la căldura toropitoare a soarelui, strigau gata să răguşească:

— Vrem tramvai, vrem tramvai!…

Se făcuse aproape trei după-amiază când regretul că intrasem într-o asemenea încurcătura devenise atât de puternic, încât mă gândeam foarte serios să dau dracului totul, să mă duc la poliţişti, să le plătesc amenda şi să fug acasă, unde mă aşteptau un fotoliu comod şi o cafea de multă vreme răcită. Am închis umbrela şi am aşezat-o lângă mine pregătit să cedez, când deodată tumultul mulţimii a încetat. S-a lăsat o linişte ca la începutul lumii, şi nimeni nu părea să ştie de ce. Toate capetele s-au întors spre capătul străzii şi, abia când elicopterul se repezi într-un picaj periculos într-acolo, am ştiut că ceva se întâmplase sau că urma să se întâmple.

Mai întâi am auzit un zgomot şi am crezut că vine în sfârşit ambulanţa. Abia când s-a apropiat mi-am dat seama că zgomotul suna altfel. M-am ridicat în vârful picioarelor, privind peste maşinile de poliţie ca să văd mai bine, când dintr-o dată nu a mai fost nevoie. Sunând din clopot, dinspre intrarea în piaţă se apropia cel mai frumos tramvai pe care îl văzusem în viaţa mea. Demarând în trombă ca să facă loc tramvaiului, maşinile de poliţie trecură pe lângă mine. Am vrut să strig sarcastic în urma lor: „Interzisă staţionarea în staţiile de tramvai, zevzecilor!“ – dar nu am mai avut când, pentru că, scârţâind din toate încheieturile, tramvaiul a oprit lângă mine, deschizând larg uşile. Am luat umbrela, ziarele şi m-am urcat. Din uşă, am privit înapoi. Tramvaiul a pornit şi, văzând oamenii

amuţiţi care defilau prin faţa mea în timp ce tramvaiul prindea viteză, mi-am dat seama că, pentru nimic în lume, nici unul dintre ei nu ar fi vrut să fie în locul meu.

de Sergiu Someşan din volumul « Numărul fiarei », editura Vremea, 2004
email
sergiu_somesan @yahoo.com